

IVANA JURJEVIĆ JOVANOVIĆ, IGOR RUKLJAČ, BRANKA SMOLKOVIĆ CEROVSKI, SANJA UREK (2017) UČITELJ – OD PRIPRAVNIKA DO SAVJETNIKA

Školska knjiga, 2017., Zagreb, 148 str

Učitelji se u svakodnevnom radu često susreću s nekim nedoumicama ili dvojabama: kako nešto pravilno napraviti, kako pravilno zapisati, gdje što zapisati, kako to učiniti, kako postupiti...Školska knjiga je početkom školske godine objavila priručnik *Učitelj – od pripravnika do savjetnika*. Autori I. Jurjević Jovanović, I. Rukljač, B. Smolković Cerovski i S. Urek su pokušali na temelju svojeg bogatog iskustva odgovoriti na mnoga pitanja i nedoumice učitelja. Recezentice priručnika su doc. dr. sc. Ines Blažević, Biljana Petljak Zekić i Vesna Bobinski. U 147 stranica sadržan je predgovor, 14 poglavlja, literatura te bilješke o autorima. Priručnik je namjenjen učiteljima, pripravnicima koji tek trebaju položiti stručni ispit, ali i učiteljima koji žele napredovati u profesionalnom razvoju. Kao vrijedan izvor informacija poslužiti će i učiteljima predmetne nastave, stručnim suradnicima i ravnateljima.

Naziv prvog poglavlja je *Razrednik i razredništvo*. Razrednik je učitelj koji vodi razredni odjel na pedagoškoj, organizacijskoj i administrativnoj razini. Razrednički poslovi sastavni su dio zaduženja učitelja razredne nastave u tjednoj i godišnjoj satnici. Poglavlje sadrži informacije o razredničkim poslovima koje su korisne učiteljima kako bi bili što kvalitetniji razrednici; realizacija sata razrednika, rad s učenicima i roditeljima, predagoške mjere, roditeljski sastanci, administrativni i organizacijski poslovi razrednika, suradnja s članovima vijeća, stručnim suradnicima i ravnateljem.

Jeste li se ikada zapitali zašto postoje propisi? Učitelju propisi određuju okvir rada, normiraju rad te osiguravaju jednakost za sve. Drugo poglavlje, *Propisi u odgojno-obrazovnom sustavu* donosi sve propise kojima su zakonom uređeni svi zadatci vezani za odgojno-obrazovni proces, prava i obveze učenika, ali i učitelja, stručnih suradnika, ravnatelja te svih ostalih zaposlenika škole.

U istom tonu nastavlja se i sljedeće poglavlje, *Pedagoška dokumentacija i evidencija*. Vođenje pedagoške dokumentacije određeno je zakonom. Postoji niz propisa koji od učitelja zahtijevaju stručno praćenje i vođenje bilješki u pedagoškoj dokumentaciji.

Cilj četvrtog poglavlja, *Vođenje razredne knjige*, je prikaz i objašnjenje svih stavki razredne knjige i e-Dnevnika, od imenika, preko vrednovanja učenika, do dnevnika rada. Poglavlje je jako slikovito obrađeno, jednostavno za razumijevanje

i praćenje. Obilje ilustrativnih primjera i naputaka otkriva nam sve funkcionalnosti i prednosti e-Dnevnika.

Informacije o ostaloj pedagoškoj dokumentaciji, kao što su prijepis ocjena, pisana priprema, evidencijski list, pregled rada, individualni plan i program, bilježnice aktiva, sadržane su u petom poglavlju.

Izvanučionička nastava poseban je oblik odgojno-obrazovne aktivnosti kojoj je cilj izvan učionice realizirati sadržaje propisane nacionalnim kurikulumom i/ili nastavnim programom pojedinog razreda, a u skladu s pratećim pravilnikom. Ostvaruje se, uglavnom, u nastavne dane. Škola u prirodi, školski izlet, terenska nastava, škola plivanja posebni su oblici izvanučioničke nastave, a sve vezano za uspješnu provedbu opisano je u šestom poglavlju.

U sedmom poglavlju objašnjena je razlika izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Važno je napomenuti da program rada za svoju izvannastavnu aktivnost osmišljava svaki učitelj i da pritom vodi brigu o zanimljivosti sadržaja te o razvoju onih kompetencija koje se možda neće u znatnijoj mjeri razvijati u redovitoj nastavi. Zbog toga je uključenost učenika u izvannastavne aktivnosti važna i opravdana za dijete i za roditelja, jer podiže kvalitetu učenikova života te zadovoljava njegov interes i potrebe.

Sljedeća dva poglavlja posvećena su zdravstvenom i građanskom odgoju i obrazovanju. Relativno novo uvedeni, Zdravstveni odgoj se prema Nastavnom planu i programu zdravstvenog odgoja za osnovne i srednje škole u hrvatskim školama provodi od školske 2012./2013. godine, a Građanski odgoj i obrazovanje planiran je od 2014./2015. godine. Opći

cilj Zdravstvenog odgoja je promicanje zdravlja, zdravog načina života i usvajanje zdravih životnih navika. U razrednoj nastavi program Zdravstvenog odgoja realizira se interdisciplinarno, u sklopu obaveznih predmeta, raznih projekata i na satu razrednika.

Cilj prvog ciklusa uvođenja Programa međupredmetnih i interdisciplinarnih sadržaja Građanskog odgoja i obrazovanja je poticati razvoj građanskog znanja, vještina i stajališta učenika kao građanina razreda, škole i lokalne zajednice, svijesti o sebi na temelju poznavanja svojih prava i odgovornosti u skladu s utvrđenim pravilima, propisima i zakonima koji jednako vrijede za sve, osigurati razumijevanje vrijednosti i načela kojima se uspostavlja i razvija razred, škola i lokalna zajednica kao demokratska zajednica, osposobljavanje učenika za vođenje, timski rad i suradnju, razvoj društvenih komunikacijskih vještina, poštovanje svoga i tuđega te suzbijanje ponašanja koje šteti dobrobiti pojedinca i zajednice.

Suradnja s lokalnom zajednicom naziv je desetog poglavlja. U podnaslovu *Produženi boravak* dani su primjeri organizacije produženog boravka u Gradu Zagrebu i Rijeci te preporučena područja i plan aktivnosti i tjedna struktura radnog vremena učitelja u produženom boravku. Obrađen je i cjelodnevni odgojno-obrazovni rad te njegova tjedna struktura.

Slijedi poglavlje *Škola u bolnici*. Za učenike koji zbog većih motoričkih teškoća ili kroničnih bolesti ne mogu polaziti nastavu, škola uz odobrenje resornog ministarstva organizira nastavu u kući, odnosno u zdravstvenoj ustanovi ako se učenik nalazi na duljem liječenju. Potrebe za školom u bolnici proizlaze i iz prava

na obrazovanje svakog djeteta. Cilj škole u bolnici je omogućiti djetetu nesmetan nastavak školovanja tijekom liječenja te tako pridonijeti njegovom psihičkom, emocionalnom i socijalnom oporavku, osiguravajući mu poticajno okruženje i vezu sa svakodnevnim životom izvan bolnice. U školi u bolnici mogu raditi učitelji i ostali bolnički pedagozi posebno senzibilizirani za rad u katkad iznimno teškim uvjetima i s teško bolesnom djecom, što zahtijeva posebno osmišljeno stručno usavršavanje za razvoj njihovih specifičnih profesionalnih kompetencija. To je jedina škola bez školskog zvona, škola u kojoj je zadovoljenje primarnih potreba bolesnog djeteta iznad svih ostalih njegovih sekundarnih potreba. *Zakonska uporišta, Ustroj škole u bolnici, Osobitosti rada učitelja, Pristup učeniku i Pedagoška dokumentacija* podnaslovi su koji sačinjavaju ovo poglavlje.

Zadnja tri poglavlja, *Profesionalni razvoj učitelja, Pripravnici u razrednoj nastavi, Napredovanje učitelja u zvanje*, posvećena su, kako sami naslovi kažu, razvoju i napredovanju budućih i sadašnjih učitelja. Važnost razlikovanja stručnog usavršavanja i rada na osobnom trajnom profesionalnom razvoju jedna je od temeljnih zadaća o kojima trebaju promišljati svi provoditelji stručnih usavršavanja. Motiviranje učitelja za osobni rast i razvoj i osmišljavanje programa koji su potrebni učitelju za njegov konkretan rad u nastavi ili za rješavanje konkretne profesionalne zadaće velik su izazov svima onima koji u odgojno-obrazovnom sustavu nastoje pronaći pravu mjeru između onoga što učitelj „mora“ i onoga što mu doista treba. Zato trajni profesionalni razvoj učitelja mora biti u suodnosu s vremenom stalnih ekonom-

skih, socijalnih i tehničko-tehnoloških promjena koje zahtijevaju nove pristupe sustavu stručnog usavršavanja učitelja.

Pripravnici u razrednoj nastavi važna su i mnogobrojna skupina učitelja. Uključuju se u odgojno-obrazovni sustav s različitim teorijskim znanjima i sposobnostima koje moraju povezati s praksom u školi. Nužno im je osigurati kvalitetnu i usmjerenu potporu u školi u kojoj počnu stažirati. Poglavlje *Pripravnici u razrednoj nastavi* sadrži sve informacije vezane za stažiranje, usavršavanje pripravnika te polaganje stručnog ispita.

Učitelji mogu napredovati u zvanje učitelja mentora i učitelja savjetnika. Promovirani učitelji trebaju u svojem cjelokupnom svakodnevnom radu biti uzor ostalim kolegama, posebno učiteljima s manje radnog iskustva. Također, trebaju biti spremni dio svojeg radnog vremena odvojiti za potrebe Ministarstva znanosti i obrazovanja, odnosno Agencije za odgoj i obrazovanje. U poglavlju *Napredovanje učitelja u zvanje* popisana je sva potrebna dokumentacija za napredovanje, opisan je sam postupak napredovanja, uvjeti za stjecanje zvanja te odluka o napredovanju u zvanje.

Koncepcija priručnika temelji se na pružanju obavijesti i praktičnih savjeta učiteljima razredne nastave koje će moći primjeniti u svakidašnjem radu u školi. *Učitelj – od pripravnika do savjetnika* svakako je korisno štivo kojim će čitatelj dobiti sveobuhvatan uvid u poslove s kojima se svakodnevno susreće te će biti poticaj za daljnje učenje i profesionalan razvoj.

Josipa Jurić, asistentica
Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet
Odsjek za učiteljski studij